

התערבות מערכתית להפחתת שימוש לרעה באופיואידים בקהילה

מגר' טלי קניג, ד"ר דניאל שטיינר, ד"ר אורלי ביסקר כסיף

תוכנית התערבות

- בניית דשבורד מחוזי לזיהוי שיאני צריכה של אופיואידים אשר הוגדרו עפ"י כמות חפיסות שנרכשו במשך 6 חודשים ומינון (OME)
- הצמדת מטופלים אשר עוברים בתכיפות בין רופאים שונים לרופא קבוע ולבית מרקחת קבוע.
- פגישות סדירות עם הרופאים המטפלים בשיאני צריכת האופיואידים, הטמעת תהליך ליווי של הרופא המטפל ע"י רוקח קליני.
- הדרכות לרופאים המטפלים על שימוש מושכל באופיואידים.

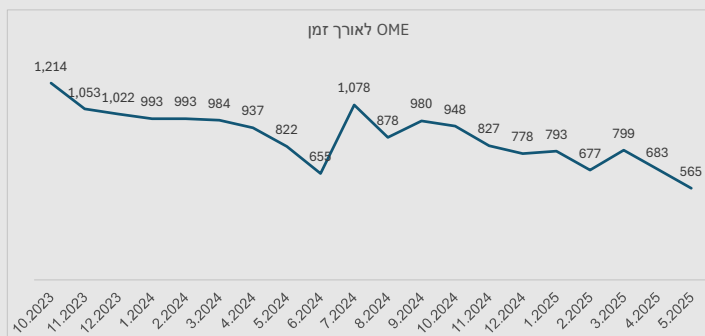
רקע

משבר השימוש באופיואידים מהווה אתגר בריאותי חמור בישראל, עם עלייה בשימוש לרעה, תלות וסחר בתרופות מרשם. מחקרים שבדקו את צריכת האופיואידים בישראל, בהתבסס על נתונים מקופות החולים, הדגימו מספר הולך ועולה של נוטלי אופיואידים בין השנים 2017 ל 2022. כמו כן הודגמה עלייה בצריכה השנתית הכוללת והממוצעת ביחידות OME (ORAL MORPHINE EQUIVALENT) וכן בכמות הרוכשים במינונים גבוהים ($OME > 120$). ולמשך זמן של מעל 6 חודשים. קופות החולים נדרשות לפתח מנגנונים למניעה, זיהוי מוקדם והתערבות.

תוצאות

בניתוח שבוצע באוקטובר 2023 מתוך 570,000 מבוטחי המחוז זהו 443 מטופלים אשר רוכשים מינונים גבוהים של אופיואידים במהלך לפחות 6 חודשים.

עבור 200 מטופלים שנבחרו להתערבות בוצעו תהליכים כולל פגישה עם הרופאים המטפלים, ליווי ע"י רוקח קליני, ובחלקם גם הצמדה לרופא קבוע או לבית מרקחת קבוע. במהלך מעקב מאוקטובר 2023 ועד מאי 2025 נצפתה בקרב המטופלים ירידה של 50% ב OME הכולל.

המלצות ומסקנות

ניהול ממוקד, מעקב שוטף וליווי רופאים מהווים כלים יעילים להפחתת שימוש לרעה באופיואידים. מומלץ להרחיב את המודל למחוזות נוספים ולשלבם כחלק אינטגרלי ממדיניות הטיפול בקהילה.

הגדרת הבעיה

ניתוח של נתוני צריכת אופיואידים במינונים גבוהים למשך מעל 6 חודשים בקרב מטופלי המחוז הדגימה חוסר הסדרה מספק בניהול הטיפול ובמתן המרשמים.

מדדים ויעדים

- הגברת שיתוף הפעולה בין הרופאים המטפלים והרוקחים הקליניים לצורך טיוב הטיפול באופיואידים.
- הפחתת מינונים (OME-ORAL MORPHINE EQUIVALENT) בקרב מטופלים אשר צורכים מינונים גבוהים ($OME > 120$).
- צמצום רישום אופיואידים ע"י רופאים שאינם המטפלים הקבועים של המטופלים.

תיאור מצב קיים וחקר גורמים לבעיה

לצורך הפחתת השימוש לרעה באופיואידים נבנו בקופת החולים כלים לאישור מקדים של מרשמי אופיואידים למטופלים לא-אונקולוגים חדשים. עבור מטופלים אשר כבר צורכים מינונים גבוהים של אופיואידים לא קיים מנגנון מוסדר לניהול הטיפול ולפיקוח על מינוני האופיואידים. חוסר בתקשורת בין רופאים, רוקחים ומנהלים תורם להמשך רישום לא מבוקר.